

De opschudding over de nationalisatie van Eva Jinek had wel wat minder gekund

Posted on 13 december 2023 by Paul Frentrop

Onder verantwoordelijkheid van het demissionaire kabinet is Eva Jinek genationaliseerd. De afgelopen drie jaar werden haar salaris en overige kosten opgebracht door Unilever en andere multinationals. Dit in ruil voor het overtuigen van consumenten in de bijgaande reclameblokken.

Maar iemand heeft besloten dat het beter is voor de cultuur in Nederland als de belastingbetaler vanaf begin volgend jaar het salaris van mevrouw Jinek betaalt. Als gevolg van dit besluit, moeten andere presentatoren wijken en daarover ontstond vorige week opschudding. Mij dunkt dat die opschudding had moeten gaan over de kwaliteit van het openbaar bestuur in Nederland.

Op 1 oktober 1951 opende de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mr. J. M. L. Th Cals, de eerste nationale televisie-uitzending in Nederland met de waarschuwing: ‘Dit is het moment waarop we ons moeten

bezinnen of deze verworvenheid inderdaad een overwinning des geestes is. Wij zullen ervoor moeten zorgen, dat de techniek middel blijft en niet een doel op zichzelf wordt, anders zou het de dood van de cultuur betekenen. (-) Ik spreek daarom de wens uit dat dit nieuwe medium onder Gods onmisbare zegen in belangrijke mate zal bijdragen aan de spreiding van de cultuur in Nederland.'

Nederland wordt grillig bestuurd

De lezer moet zelf maar uitmaken of God deze wens in vervulling heeft laten gaan. Zijn wegen zijn ondoorgrondelijk. Wij kunnen slechts die der regering volgen. Politiek verantwoordelijk voor de nationalisatie van Eva Jinek is de staatssecretaris van Cultuur en Media.

In het zittende kabinet bekleedde Gunay Uslu van D66 die functie. Maar zij is meteen na de verkiezingen vertrokken om haar familiebedrijf Corendon te gaan leiden, dat vóór de verkiezingen 100.000 euro in de partijkas van D66 had gestort en afgelopen maart nog samen met andere luchtvaartmaatschappijen een proces tegen de regering voerde over het besluit van haar collega staatssecretaris Mark Harbers om het aantal vluchten op Schiphol te verminderen.

Dat besluit is vorige maand teruggedraaid. Corendon kan blijven vliegen. De dichter Juvenalis verzuchtte al: 'Het is moeilijk om geen satire te schrijven.' Hij leefde in de tijd dat Rome werd bestuurd door grillige keizers. Mij bekruipt hetzelfde gevoel wanneer ik op papier zet hoe Nederland wordt bestuurd.

Minister Robbert Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nam Uslu's taken vijf dagen lang over. Maar tijdens de duur van de formatie kan Nederland volgens de regering niet zonder een aparte staatssecretaris voor Cultuur en Media. Voor de resterende demissionaire periode van het kabinet-Rutte IV werd daarom een nieuwe staatssecretaris van D66-huize gezocht en gevonden. Die vertrekt weer zodra er een nieuwe regering is gevormd.

Overigens moeten we ons wel zorgen maken om Eva Jinek. Want het gaat vaak mis met dingen die de Staat der Nederlanden nationaliseert. Neem ABN AMRO Bank. Ooit betaalde minister van Financiën Wouter Bos aan de Belgische Staat 16,8 miljard voor de aandelen en hij stopte er nog 21 miljard bij om de balans te versterken. Met de Staat als eigenaar, de Europese Centrale Bank als toezichthouder, Stichting Administratiekantoor beheer financiële instellingen ('NLFI')

er tussenin en De Nederlandsche Bank in de coulissen, rollebolden directie en commissarissen vervolgens jaren door elkaar.

De bank werd intussen mishandeld en moest in 2021 een boete van driehonderd miljoen betalen. Nu zijn we de aandelen aan het verkopen. Minister van Financiën Sigrid Kaag meldde onlangs dat de schatkist vermoedelijk een verlies zal lijden op de nationalisatie van ABN AMRO. Naar mijn inschatting mogen we blij zijn als het totale verlies beperkt blijft tot wat we aan de Belgen hebben betaald.

Ook bij de Volksbank ging het mis

De Volksbank is in 2013 door minister van Financiën Jeroen Dijsselbloem genationaliseerd. Dat kostte vier miljard en dat geld is evenmin goed beheerd. Op de dag dat er opschudding was over aanstaande verschuivingen bij de omroep na de komst van Eva Jinek, kondigden daar de twee hoogste bazen hun vertrek aan. Niet voor het eerst sinds de staat eigenaar is. In 2019 bleek uit een rapport van de ECB dat de door de Staat benoemde top van de bank al jaren niet naar behoren functioneerde.

Daarop vertrok toen de hoogste man Maurice Oostendorp. Financieel bestuurder Pieter Veuger werd ontslagen en operationeel directeur Mirjam Verhoeven vertrok wegens 'verschil van inzicht'. Ook commissarissen verdwenen. Het hielp niet. In augustus van dit jaar werd bekend dat de Volksbank niet genoeg deed om witwassen en financieren van terrorisme tegen te gaan.

Nu zegt de huidige hoogste man Martijn Gribnau over zijn vertrek dat er nog 'extra inspanningen' nodig zijn. 'We moeten alles in het werk stellen om zo snel mogelijk te voldoen aan de eisen die aan ons gesteld worden als poortwachter van het financiële systeem.' De Nederlandsche Bank heeft al aangekondigd een boete te zullen opleggen omdat de Volksbank niet genoeg deed om witwassen en financieren van terrorisme tegen te gaan.

Boetes opleggen doen we in Nederland veel en graag, maar zelfs dat gaat vaak mis. Sinds de stad Eindhoven een 'scanauto' inzet bij de controle op betaald parkeren, is die boete in meer dan tien procent van de gevallen onterecht uitgedeeld. Burgemeester Jeroen Dijsselbloem, die nu *hier*voor verantwoordelijk is, 'vindt dit aantal aanleiding genoeg om op korte termijn intern te bespreken wat de achtergronden hiervan zijn en of we hier anders en beter mee kunnen omgaan,'

aldus zijn woordvoerder. Maar als uw kruidenier structureel tien procent te veel op zijn kassa aan zou slaan, gaat hij de gevangenis in.

Over boetes gesproken. Op de dag van de opschudding rond de komst van Eva Jinek heeft de Autoriteit Financiële Markten het pensioenfonds Detailhandel een boete opgelegd van €136.000 wegens het te laat versturen van tienduizenden brieven. Dat bedrag komt dus in mindering op de pensioenen van al die mensen met baantjes in winkels. Het hart van de AFM is niet van steen: 'De boete was aanvankelijk €625.000, maar de toezichthouder heeft deze 75 procent verlaagd naar €160.000. Zo moet worden voorkomen dat de ongeveer 1,4 miljoen deelnemers van het pensioenfonds te hard door de boete worden geraakt.'

Dat zijn meer mensen dan de 1,3 miljoen die op Dilan Yeşilgöz hebben gestemd. Zij mogen de AFM dankbaar zijn dat die geen grotere hap uit hun pensioen nam. Ook hun bestuur dat zijn brieven te laat post, moeten ze toch bedanken: 'Omdat het pensioenfonds de overtredingen heeft erkend en de boete accepteert, heeft de AFM die met nog eens vijftien procent verlaagd naar €136.000.'

Wie houdt toezicht op de toezichthouders?

Dit was slechts een selectie uit wat er in Nederland gebeurde op de dag dat de effecten van de nationalisatie van Eva Jinek wél voor opschudding zorgden. 'Wie zal er toezicht houden op de toezichthouders?' schreef Juvenalis ook. Hij deed dit zonder te bevroeden hoe het er negentien eeuwen later in de modderige delta van de Rijn aan toe zou gaan. Daar waar Volkert van der Graaf vrij rondloopt, iedere veroordeelde terrorist desgevraagd een goedkeurende Verklaring Omtrent Gedrag ontving en de baas van het *NOS Journaal* meent dat iedere terrorist ook een vrijheidsstrijder is.

Paul Frentrop *was achtereenvolgens journalist, bankier, ondernemer, pensioenbeheerder, hoogleraar en politicus – tot juni 2023 als zelfstandig lid van de Eerste Kamer.*

Wynia's Week *verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*